

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **31 sierpnia 2016 r.**

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie:

Przewodniczący: **SSR Martyna Daniłowicz**

Protokolant: Paulina Machowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 sierpnia 2016 r. we W.

na rozprawie

sprawy Centrum Usług (...) we W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi we W.

o zasiłek macierzyński

na skutek odwołania Centrum Usług (...) we W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

z dnia 18 grudnia 2015 r. Znak (...) - (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala iż Centrum Usług (...) we W. nie jest zobowiązane do zwrotu nienależnie wypłaconego A. M. zasiłku macierzyńskiego za okres od 1 października 2014 r. do 24 lutego 2015 r. w kwocie 507,15 zł ani odsetek od tego zasiłku w kwocie 40,59 zł,

II. zasądza od strony pozwanej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. na rzecz strony odwołującej Centrum Usług (...) we W. kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 grudnia 2015r. (znak:70000/604/MW/6747/2015-ZAS) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. zobowiązał Centrum Usług (...) z siedzibą we W. do zwrotu na fundusz chorobowy nienależnego świadczenia wypłaconego A. M. z tytułu zasiłku macierzyńskiego za okres od 1 stycznia 2014r. do 24 lutego 2015r. w kwocie 507,15 zł wraz z nałożonymi odsetkami w wysokości 40,59 zł łącznie 547,74 zł na rachunek bankowy ZUS.

Organ Rentowy wskazał w uzasadnieniu do powyższej decyzji, iż II Inspektorat ZUS zrealizował A. M. wypłatę zasiłku macierzyńskiego, po ustaniu zatrudnienia, w okresie od 1 października 2014r. do 24 lutego 2015r., przyjmując do podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego wskazane przez Centrum Usług (...) z siedzibą we W. wynagrodzenie zasadnicze, dodatek specjalny i jednorazową nagrodę za okres od listopada 2013r. do stycznia 2014r. W ocenie Organu, zakład pracy mylnie wskazał w zaświadczeniu ZUS Z-3 kwoty dodatku specjalnego, wskutek czego podstawa wymiaru została wyliczona od kwoty 2666,36 zł.

W związku z tym, II Inspektorat ZUS we W. decyzją z dnia 3.12.2-15 r. znak: 470500/603/MW/00006747/2015 – (...) odmówił A. M. prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres od 1.10.2014 r. do 24.02.2015 r. od podstawy wymiaru zasiłku w wysokości 2666,36 zł a przyznał od podstawy wymiaru w wysokości 2493,78 zł.

Odwołaniem, które wpłynęło do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział we W. w dniu 25 stycznia 2016r., Centrum Usług (...) we W., wniosło o zmianę decyzji (...) Oddział we W. z dnia 18 grudnia 2015r., poprzez ustalenie, że odwołujący nie jest zobowiązany do zwrotu na rzecz funduszu kwoty 507,15zł wraz z należnymi odsetkami oraz o zasądzenie na rzecz odwołującego się kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołujący się wskazał, że formularz Z-3, dotyczący wypłaty A. M. zasiłku rodzicielskiego po ustaniu zatrudnienia, zawierał jedynie informacyjne wyjaśnienie różnic w formularzach (...) i Z-3, a nie wykazanie kwot, które organ rentowy powinien przyjąć do podstawy wymiaru zasiłku.

Zaskarżonej decyzji odwołujący się zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych polegających na ustaleniu przez organ rentowy, że pobranie przez A. M. należnych świadczeń spowodowane było przekazaniem przez odwołującego się organowi nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń oraz ich wysokość, podczas gdy w rzeczywistości odwołujący przekazał organowi prawdziwe dane, błędnie zinterpretowane przez organ.

W odpowiedzi na odwołanie organu rentowego Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania, z uwagi na brak podstaw prawnych do jego uwzględnienia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 25 października 2013r. A. M. zawarła z Centrum Usług (...) we W. umowę o pracę na czas określony, na zastępstwo od dnia 28 października 2013 r. do czasu powrotu z usprawiedliwionej nieobecności pracownika oznaczonego w SAP nr 2980, na stanowisku samodzielnego referenta, z wynagrodzeniem zasadniczym 2.290,00 zł miesięcznie.

Od dnia 1 stycznia 2014 r. A. M. przyznano na czas określony tj. do dnia 31 marca 2014 r. dodatek specjalny w wysokości 600 zł miesięcznie, z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków służbowych.

Zgodnie z § 9 załącznika nr 3 do Zarządzenia Dyrektora Centrum Usług (...) we W. (...) z dnia 2 stycznia 2013r. pracownikom z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków służbowych lub powierzenia dodatkowych zadań może być przyznany do wynagrodzenia dodatek specjalny. Wg § 8 Załącznika, dodatek o którym mowa w § 9 załącznika, przysługuje pracownikowi również w okresie nieobecności w pracy z tytułu niezdolności do pracy, za który pracownik otrzymuje zasiłek z ubezpieczenia społecznego. Z dniem 2 stycznia 2014r. A. M. przyznane zostało wynagrodzenie w kwocie 2390,00 zł brutto.

W dniu 26 lutego 2014r. A. M. urodziła dziecko i z tej przyczyny odwołujący się udzielił jej w okresie od 26 lutego 2014r. do 15 lipca 2014r. urlopu macierzyńskiego, w okresie od 16 lipca 2014r. do 26 sierpnia 2014r. dodatkowego urlopu macierzyńskiego, zaś od 27 sierpnia 2014r. do 30 września 2014r. urlopu rodzicielskiego. A. M. przebywała na urlopie rodzicielskim do dnia 28 sierpnia 2014r.

A. M. złożyła wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego w wysokości 100% wynagrodzenia za okres urlopu macierzyńskiego i dodatkowego urlopu macierzyńskiego oraz w wysokości 60% za okres urlopu rodzicielskiego.

A. M. była zatrudniona w Centrum Usług (...) we W. do dnia 30 września 2014 r.

Stosunek pracy ustał w wyniku upływu czasu, na który była zawarta umowa (art. 30 §1 pkt 4 Kodeksu pracy).

Dowód: umowa o pracę z dnia 25.10.2013 r.

- informacja o przyznaniu dodatku specjalnego z dnia 2.01.2014 r.,

- zawiadomienie o przyznaniu wynagrodzenia zasadniczego z dnia 10.04.2014 r.

- zaświadczenie lekarskie z dnia 4.03.2014 r.,

- oświadczenie w sprawie wykorzystania urlopu rodzicielskiego z dnia 7.03.2014 r., wniosek z dnia 7.03.2014 r.,

- świadectwo pracy z dnia 1.10.2014 r.,

w aktach osobowych A. M. załączonych do akt sprawy,

- wyciąg z regulaminu wynagradzania obowiązującego w Centrum Usług (...) 3 – Z. przyznawania dodatków do wynagrodzenia – w aktach ZUS,

W dniu 16 października 2014 r. Centrum Usług (...) we W. złożyło w ZUS II Inspektoracie we W. zaświadczenie Z-3, dotyczące A. M..

W rubryce 11 podano stałe wynagrodzenie zasadnicze jakie otrzymywała A. M. w trakcie zatrudnienia w Centrum tj. odpowiednio kwoty 2290 zł za miesiące październik, listopad, grudzień 2013 r. oraz 2390 zł za styczeń i luty 2014 r.

W rubryce 16 odwołujący się podał, że kwoty wskazane w (...) różnią się od kwot wskazanych w formularzu w miesiącu grudniu 2013 r. o 1700 zł co stanowi jednorazową nagrodę, w styczniu 2014r. o 600 zł oraz w lutym 2014r. o 600 zł tj. o kwotę dodatku specjalnego, wypłacanego obok zasiłku chorobowego.

Główny księgowy Centrum Usług (...) wpisał te informacje w rubryce 16 zatytułowanej „uwagi” celu wyjaśnienia rozbieżności pomiędzy kwotami wykazanymi w formularzu Z-3 a informacjami zawartymi w składanych drukach (...). W dokumentach (...) wykazano bowiem nagrodę uznaniową 1700 zł jaką A. M. otrzymała w grudniu 2013 r. oraz dodatek specjalny 600 zł w miesiącach styczniu i lutym 2014 r. przyznany jej z tytułu zwiększenia zakresu obowiązków.

Na formularzu został również podany przez głównego księgowego numer telefonu, pod którym można było uzyskać informację na temat sposobu wypełnienia formularza przez odwołującego się.

Dowód: formularz Z-3 w aktach ZUS,

- zeznania świadka E. K. k.32

Na podstawie zapisów zawartych w druku Z-3, przekazanym przez Centrum Usług (...) we W., organ rentowy dokonał na rzecz A. M. wypłaty zasiłku macierzyńskiego po ustaniu zatrudnienia za okres od października 2014 r. do 24 lutego 2015r., przyjmując do podstawy wymiaru wynagrodzenie zasadnicze, dodatek specjalny oraz jednorazową nagrodę za okres od listopada 2013r. do stycznia 2014r. Podstawa wymiaru ustalona przez ZUS wyniosła 2.666,36 zł .

Dowód: zeznania świadka M. W. (1) k. 53

Wskutek wliczenia do podstawy wymiaru zasiłku dodatku specjalnego, podstawa wymiaru przyjęta na poziomie 2666,36 zł została wyliczona błędnie. Prawidłowo podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego należnego A. M. powinna wynieść 2493,78 zł.

Okoliczności bezsporne

Dowód: akta ZUS

Decyzją z dnia 3 grudnia 2015r. (znak: 470500/603/MW/00006747/2015-ZAS) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. odmówił A. M. prawa do zasiłku macierzyńskiego przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego za okres od 1.10.2014 r. do 24.02.2015 r. od podstawy wymiaru zasiłku w wysokości 2.666,36 zł, przyznając jej jednocześnie prawo do przedmiotowego zasiłku od podstawy wymiaru zasiłku w wysokości 2.493,78 zł.

Dowód: decyzja z dnia 3.12.2015 r. w aktach ZUS

Decyzją (...) Oddział we W. z dnia 18 grudnia 2015r. odwołującego się zobowiązano do zwrotu na fundusz chorobowy świadczenia wypłaconego A. M. za okres od 1 października 2014r. do 24 lutego 2015r. w kwocie 507,15 zł wraz z należnymi odsetkami w wysokości 40,59 zł – łącznie 547,74 zł., z uwagi na fakt, że zakład pracy nieprawidłowo wykazał kwoty dodatku specjalnego, który przysługiwał ubezpieczonej jedynie do terminu 31 marca 2014r.

Dowód: decyzja z dnia 18.12.2015 r. w aktach ZUS

Sąd zważył, co następuje:

Rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie Sąd oparł na dowodach z dokumentów organu rentowego, których autentyczność i wiarygodność nie budziła wątpliwości i nie została skutecznie podważona w toku postępowania sądowego przez żadną ze stron, oraz na dowodzie z zeznań świadków: A. M., M. W. (2), oraz E. K., w zakresie w jakim treść oświadczeń procesowych znajdowała odzwierciedlenie w pozostałym zgromadzonym materiale dowodowym z dokumentów. Sąd nie dał wiary świadkowi J. Z. w zakresie w jakim twierdził, że z przedłożonego przez odwołującego się formularza Z-3, nie wynika, że dodatek specjalny, przyznany A. M. i błędnie wliczony przez organ rentowy do podstawy wymiaru zasiłku, przysługiwał w jakimś okresie. Takie twierdzenie nie znajduje bowiem odzwierciedlenia w uznanych za wiarygodne dokumentach załączonych do akt sprawy, w szczególności w wypełnionym przez płatnika formularzu Z-3, znajdującym się w aktach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Odwołanie wnioskodawcy było zasadne.

Zgodnie z art. 31 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2016r. o świadczeniach pieniężnych w razie choroby i macierzyństwa miesięczny zasiłek macierzyński za okres urlopu macierzyńskiego stanowi 100% podstawy wymiaru zasiłku. Miesięczny zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego, przypadającego po urlopie macierzyńskim oraz dodatkowym urlopie macierzyńskim stanowi natomiast 60% podstawy wymiaru zasiłku.

Stosownie do art. 36 ust. 1 i 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych w razie choroby i macierzyństwa, podstawę wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego ubezpieczonemu będącemu pracownikiem stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie wypłacone za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc w którym powstała niezdolność do pracy. Zgodnie z ust. 4 tego przepisu, podstawę wymiaru zasiłku chorobowego ustala się z uwzględnieniem wynagrodzenia uzyskanego u płatnika składek w okresie nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego, w trakcie którego powstała niezdolność do pracy.

Stosownie do art. 47 ustawy przepisy art. 36-42 i art. 45 stosuje się odpowiednio przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku wyrównawczego, zasiłku macierzyńskiego, zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego i zasiłku opiekuńczego, a do świadczenia rehabilitacyjnego także art. 46.

W myśl art. 41 ust. 1 i 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku nie uwzględnia się składników wynagrodzenia, do których pracownik zachowuje prawo w okresie pobierania tego zasiłku, zgodnie z postanowieniami układów zbiorowych pracy lub przepisami o wynagradzaniu, jeżeli są one wypłacane za okres pobierania tego zasiłku. Składników wynagrodzenia przysługujących w myśl umowy o pracę lub innego aktu, na podstawie którego powstał stosunek pracy, tylko do określonego terminu nie uwzględnia się przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku chorobowego należnego za okres po tym terminie.

Sąd miał na uwadze, że zgodnie z § 9 załącznika nr 3 do Zarządzenia Dyrektora Centrum Usług (...) we W. (...) /1/2014 dnia 2 stycznia 2013r. pracownikom z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków służbowych lub powierzenia dodatkowych zadań może być przyznany do wynagrodzenia dodatek specjalny, natomiast według §8 tego załącznika, dodatek o którym mowa w § 9 załącznika przysługuje pracownikowi również w okresie nieobecności w pracy z tytułu niezdolności do pracy za który otrzymuje zasiłek z ubezpieczenia społecznego.

W oparciu o powyższe postanowienia stwierdzić należało, że dodatek specjalny jest składnikiem, do którego pracownik zachowuje prawo za czas niezdolności do pracy i tym samym nie może być uwzględniany w podstawie wymiaru zasiłku macierzyńskiego. Organ rentowy dokonał więc na rzecz A. M. wypłaty zasiłku macierzyńskiego, błędnie wliczając do podstawy wymiaru zasiłku dodatek specjalny, wskutek czego podstawa wymiaru ustalona przez ZUS wyniosła 2.666,36 zł, zamiast prawidłowo 2.493,78 zł. Wysokość zasiłku wypłaconego A. M. o 507,15 zł przewyższała więc wysokość należnego jej świadczenia.

Stosownie do art. 61 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2016 r. poz. 372) prawo do zasiłków określonych w ustawie i ich wysokość ustalają oraz zasiłki te wypłacają płatnicy składek na ubezpieczenie chorobowe, którzy zgłaszają do ubezpieczenia chorobowego powyżej 20 ubezpieczonych. Zgodnie natomiast z ust. 3 tego przepisu, jeżeli do wypłaty zasiłku obowiązany jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych, płatnik składek przedkłada zaświadczenie zawierające zestawienie składników wynagrodzenia lub przychodu, stanowiących podstawę wymiaru zasiłku, którego wzór określi, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

W oparciu natomiast o § 2 ust. 1 i ust. 2 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. 2012 poz. 444), który to akt, obecnie uchylony, określał sposób ustalania podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego wobec A. M., dowodem stanowiącym podstawę przyznania i wypłaty przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych zasiłku chorobowego ubezpieczonemu jest zaświadczenie płatnika składek 1) wystawione na druku ZUS Z-3, którego wzór jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem; oraz 2) wystawione na druku ZUS Z-3a, którego wzór jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia – w przypadku ubezpieczonego niebędącego pracownikiem.

Stosowanie do art. 46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z 13 października 1998r. (Dz.U. Nr 137, poz. 887 z późn. zm.) płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

W myśl art. 84 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z 13 października 1998r. osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się zaś 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania; oraz 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Art. 84 ust. 6 przewiduje wyjątek od tej zasady, plasujący się poza zakresem ubezpieczeniowego pojęcia nienależnie pobranych świadczeń. Stosownie do ust. 6 tego przepisu, jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot, a żądanie zwrotu może stanowić przedmiot decyzji organu rentowego, adresowanej wprost do tych podmiotów (por. uchwałę SN z 19.10.1988 r., III UZP 33/88, OSNC 1989, Nr 12, poz. 199).

Nie ulega wątpliwości, że przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego należnego A. M. doszło do błędu. Poza sporem pozostawała więc okoliczność, że wskutek wliczenia do podstawy wymiaru zasiłku dodatku specjalnego, podstawa wymiaru przyjęta na poziomie 2666,36 zł została wyliczona nieprawidłowo. Prawidłowo podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego należnego A. M. powinna wynieść 2493,78zł, natomiast wysokość zasiłku wypłaconego A. M. przewyższała wysokość należnego jej świadczenia o 507,15 zł.

Wskazać należy, że odwołujący się, będący płatnikiem, w punkcie 11 formularza Z-3 wskazał, zgodnie z pouczeniem, stałe wynagrodzenie zasadnicze jakie otrzymywała A. M. od października 2013 r. do lutego 2014 r. (tj. kwoty 2290 zł za październik, listopad i grudzień 2013 r. oraz 2390 zł za styczeń i luty 2014 r.), nie wykazując w tych rubrykach dodatku specjalnego, w kwocie 600 zł, wypłaconego w styczniu i lutym 2014 r. A. M.. Jednocześnie w punkcie 16 wyjaśnił jedynie dlaczego kwoty wykazane w formularzu Z-3 różnią się od kwot wykazanych w drukach (...). Słusznie podnosi strona odwołująca się, że od 16 października 2014 r. organ rentowy dysponował drukiem Z-3, w którym w pozycji 11 wyraźnie i prawidłowo wskazano właściwe dane.

Nieprawidłowe ustalenie podstawy wymiaru wypłacanego ubezpieczonej zasiłku stanowiło więc uchybienie organu rentowego, nie wynikało zaś ze świadomego wprowadzenia ZUS w błąd co do wysokości tej podstawy. Tym samym podstawę wypłaty świadczenia stanowiły dokumenty autentyczne, a w sprawie nie doszło do wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez płatnika.

Przekazanie przez pracodawcę do ZUS prawdziwych danych mających wpływ na prawo pracownika do świadczeń wyklucza możliwość żądania od pracodawcy zwrotu świadczeń nienależnie pobranych (wyr. SN z 3.10.2000 r., II UKN 1/00, OSNP 2002, Nr 9, poz. 199).

Zgodnie z treścią art. Art. 477¹⁴ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego, w przypadku uwzględnienia odwołania sąd zmienia w całości lub w części zaskarżoną decyzję organu rentowego lub zaskarżone orzeczenie wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności i orzeka co do istoty sprawy. Z powyższych względów Sąd orzekł jak w pkt. I sentencji wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach znajduje uzasadnienie w zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu, wyrażonej w art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Jak, że odwołanie zostało uwzględnione, za stronę przegrywającą uznać należało Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Stosowanie do art. 96 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, pracownik wnoszący powództwo lub strona wnosząca odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych nie mają obowiązku uiszczenia kosztów sądowych. Jak stanowi § 3 tego przepisu, do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Stosowanie do § 4. Wysokość kosztów sądowych, zasady zwrotu utraconego zarobku lub dochodu oraz kosztów stawiennictwa strony w sądzie, a także wynagrodzenie adwokata, radcy prawnego i rzecznika patentowego regulują odrębne przepisy. Zgodnie z treścią § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w sprawach o świadczenie pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego stawki minimalne wynoszą 360 zł.